

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 525/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn.

3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017.

2. Z obsahu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 3 PP 134/2009 z 22. marca 2010 podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody s určením skúšobnej doby v trvaní siedmich rokov od 22. marca 2010 do 22. marca 2017, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. decembra 2005 v trvaní jedenástich rokov a šiestich mesiacov. V skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, teda v období od 31. júla 2013 do 13. februára 2014, sa sťažovateľ dopustil zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) v spojení s § 138 písm. b) a j) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 11 T 66/2014 z 20. októbra 2016 na trest odňatia slobody v trvaní jedenástich rokov nepodmiennečne, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Zároveň súd rozhodol o uložení ústavného protialkoholického liečenia sťažovateľovi. V dôsledku právoplatného odsúdenia sťažovateľa v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody okresný súd svojím uznesením sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017 rozhodol o neosvedčení sa sťažovateľa v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody a o tom, že zvyšok trestu odňatia slobody uložený mu rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 v trvaní dvoch rokov, deviatich mesiacov a siedmich dní vykoná.

3.1 Argumentácia sťažovateľa v sťažnosti podanej ústavnému súdu je výlučne postavená na jeho právnom názore, podľa ktorého mohol okresný súd svojím uznesením sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017 rozhodnúť o jeho neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody (ktorý bol sťažovateľovi

uložený rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 v trvaní jedenástich rokov a šiestich mesiacov), avšak nemal rozhodnúť o tom, že vykoná zvyšok trestu odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, deviatich mesiacov a siedmich dní, keďže v jeho prípade ide už o neľudský trest. K záveru o neľudskom a ponižujúcom treste dospel sťažovateľ sčítaním trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 11 T 66/2014 z 20. októbra 2016 vo výmere jedenástich rokov a zvyškom nevykonaného trestu zostávajúcim z predchádzajúceho trestu v trvaní jedenástich rokov a šiestich mesiacov uloženého mu rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. decembra 2005.

3.2 Sťažovateľ k uvedenému konštatoval toto: *„Podľa viacerých takýto trest zvyšok trestu pri takýchto vysokých trestoch môže byť vynimočne odpustené. Súd vyslový neosvedčenie ale výkon trestu zvyšok ale nevykoná. Podľa mojho názoru súdy nevykonaly ústavne konformný výklad a preto vzniknutý trest prinieslo taký trest ktorý možno považovať za krutí, neprimeraní celkovo aj vzhľadom na už existenciu rodiny a za týchto okolnosti teda nesplňa výchovnu funkciu trestu, ale aktivuje len to jeho represívnu funkciu...“* V nadväznosti na uvedené sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia čl. 3 dohovoru zakazujúceho neľudske alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest.

4. V podanej sťažnosti sťažovateľ žiadal ústavný súd, aby

«... vyslovil porušenie čl. 3 dohovoru (ESLP) že trest 13 rokov 9 mesiacov 7 dní dokopi 2 rokov 9 mesiacov 7 dní v súhrne 11 ročnou trestou nadobúda charakter krutého a ponižujúceho zaobchádzanie.

Žiadam aby ústavný súd zrušil príslušný rozhodnutie potrebnom rozsahu...

Žiadam ústavný súd SR aby aplikoval svoju ochranu právomoc aj smerom ochrane rodiny tzv. „pozitívny záväzok štátu“.».

II.

5. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd

rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označeného čl. 3 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

8. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj sa domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (IV. ÚS 115/07).

9. Uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 mohol sťažovateľ napadnúť riadnym opravným prostriedkom, a to sťažnosťou (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o podanej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť jeho sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označeného čl. 3 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017

10. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

11. Podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona ak podmienične prepustený viedol v skúšobnej dobe riadny život a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa

osvedčil; inak rozhodne, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby, že zvyšok trestu vykoná.

12. Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

13. Článok 3 dohovoru, rovnako ako čl. 2 dohovoru, obsahuje jedno z najdôležitejších práv podľa dohovoru, ktoré vyjadruje jednu z najzákladnejších hodnôt demokratických spoločností [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci A. a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 19. 2. 2009, sťažnosť č. 3455/05, bod 126]. Zo samotného textu dohovoru vyplýva, že tieto práva, teda právo na život podľa čl. 2 dohovoru a zákaz mučenia podľa čl. 3 dohovoru, sú absolútne a nepodliehajú žiadnym obmedzeniam (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000, sťažnosť č. 26772/95, bod 119; porovnaj tiež čl. 15 ods. 1 dohovoru „Odstúpenie vo výnimočných situáciách“). Článok 3 dohovoru však neobsahuje definíciu pojmu neľudske alebo ponižujúce zaobchádzanie, resp. trestanie. Obsah týchto pojmov je preto potrebné vykladať s ohľadom na príslušnú judikatúru ESLP.

14. Najväčšiu skupinu sťažností na namietané porušenie čl. 3 dohovoru adresované ESLP predstavujú sťažnosti na neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie. Za istých okolností však možno za neľudský, resp. ponižujúci považovať aj uložený trest (porovnaj rozsudok Veľkej komory vo veci T. proti Spojenému kráľovstvu zo 16. 12. 1999, sťažnosť č. 24724/94, bod 99).

15. Európsky súd pre ľudské práva už konštatoval (pozri rozsudok ESLP vo veci Babar Ahmad a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 10. 4. 2012, sťažnosť č. 24027/07, č. 11949/08, č. 36742/08, č. 66911/09 a č. 67354/09, bod 237), že záležitosť primeraného trestania v zásade nespadá do rámca dohovoru. Aj keď každý trest možno v jeho podstate považovať za ponižujúci, čl. 3 dohovoru explicitne chráni „iba“ pred neľudským a ponižujúcim trestom, teda rozlišuje trest a neľudský/ponižujúci trest. Európsky súd pre ľudské práva už rozhodol, že doživotný trest odňatia slobody bez možnosti jeho

preskúmania predstavuje porušenie čl. 3 dohovoru (pozri medzi inými rozsudok ESĽP vo veci Vinter a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 9. 7. 2013, sťažnosť č.66069/09, č. 130/10 a č. 3896/10), rovnako aj telesné/fyzické tresty (rozsudok ESĽP vo veci Tyrer proti Spojenému kráľovstvu z 25. 4. 1978, sťažnosť č. 5856/72) a tiež aj vydanie sťažovateľa do krajiny, v ktorej mu hrozí z pohľadu dohovoru neakceptovateľný trest smrti (rozsudok ESĽP vo veci Soering proti Spojenému kráľovstvu zo 7. 7. 1989, sťažnosť č. 14038/88). Pri treste odňatia slobody, ktorý nepredstavuje doživotný trest, však v zásade nemožno uvažovať o neľudskom či ponižujúcom treste s výnimkou, ak by bol uložený trest odňatia slobody „značne neprimeraný“ vo vzťahu k spáchanému trestnému činu v čase jeho uloženia [už citovaný Babar Ahmad a ďalší; porovnaj aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Kanady vo veci R. v. Smith (1987) 1 SCR 1045, bod 54].

16. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti napádal závery krajského súdu vyjadrené v jeho uznesení sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017 (v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017), podľa ktorých má vykonať zvyšok trestu odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, deviatich mesiacov a siedmich dní (ktorý bol sťažovateľovi uložený rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 v trvaní jedenástich rokov a šiestich mesiacov), keďže v spojení s v poradí druhým právoplatne uloženým trestom odňatia slobody v trvaní jedenástich rokov, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 11 T 66/2014 z 20. októbra 2016, ide v jeho prípade už o neľudský trest, a teda porušenie čl. 3 dohovoru.

17. Zohľadňujúc už predostretú judikatúru ESĽP (body 13 – 15) a zohľadňujúc zákonný postup vo veci konajúcich súdov podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona, dospel ústavný súd k záveru o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti sťažnosti sťažovateľa. Ak krajský súd v sťažnostnom konaní svojím uznesením sp. zn. 3 Tos 137/2017 zo 14. novembra 2017 odobril uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017, ktorým bolo postupom podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona rozhodnuté okrem neosvedčenia sa sťažovateľa v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody aj o výkone zvyšku trestu v trvaní dvoch rokov, deviatich mesiacov a siedmich dní, teda o tom, že sťažovateľ celkovo vykoná trest odňatia slobody v trvaní

trinástich rokov, deviatich mesiacov a siedmich dní, tak tento trest vzhľadom na charakter sťažovateľom spáchaných skutkov vrátane ich právnej kvalifikácie [rozumej trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného do 31. decembra 2005 a zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) v spojení s § 138 písm. b) a j) Trestného zákona], ako aj následné správanie sťažovateľa (jeho neosvedčenie sa v skúšobnej dobe) nespadá do kategórie „značne neprimeraného“ trestu, a teda takého, ktorý by dosahoval čl. 3 dohovoru vyžadovanú úroveň závažnosti (porovnaj rozsudok ESLP vo veci Gatt proti Malte z 27. 7. 2010, sťažnosť č. 28221/08, bod 29).

18. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu relevantnú súvislosť medzi postupom krajského súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa (zrušenie rozhodnutí všeobecných súdov, ustanovenie obhajcu v konaní pred ústavným súdom) v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2018